Nr. 64 Neue Jüdische Zeitung. פיערטער יאהרגאנג.

נייע יידישע צייטונג

דיא „נייע יידישע צייטונג" ערשיינט יעדען מאנטאג אונד פרייטאג.

דיא רעדאקציאן אונד אדמיניסטראציאן: עפינדעט זיך Schiffmannsgasse 6, Budapest,

פרענומעראציאנס-פרייז:
פיר אים אויסלאנד
נאנציעהריג 7 גל. — קר.
האלביעהריג 3 „ 50 „
פיערטעליעהריג 1 „ 75 „

פרענומעראציאנס-פרייז:
נאנציעהריג 6 גל. — קר.
האלביעהריג 3 „ „
פיערטעליעהריג 1 „ 50 „

Budapest, Montag 26. Mai 1884.

ב"ה בודאפעסט ב סיון שנת תרמ"ד לפ"ק.

פרענומעראציאָנס-פּרייז: נאַנצּיעהריג 6 גולדען — האַלבּיעהריג 3 גולדען — פיערטעליעהריג 1 גולדען 50 קרייצער.

וואהלבעוועגונגען.

דיא וואהלען שיינען הייער נ״כ נלאטט פאר־לייזען צו וואהלען. שאן האט עס אין פערהערען ארטען בלוטיגע שלעגערייען נעגעבען. צו וועלכען דיא וועדהאוא אפארטהיא אין צענלעד דאס בי־שפיעל נעגעבען האט.

יא זעלבסט נראף אפאני, דער איינע מוקען אבגעדענקט. דיא ער זיך דען קאפף נעזעטצט האט, איינע האנאבסאבע פערזאנלינקייט איזט, וואהרדע אויף איינער זייטע נעשעפפטסרייזען — דענן ער איזט דער ריזענדע דער פרמא „נעטעפטסטע אפפאזיציאן" — מיט שיינען בעוועגונגען, וואהרא מעהרערע וועלטער פערוואנדטע וואהרדען זינד.

עס איזט אבערגענס נאנץ גוט, דאס דיא הער־רען ע״קעגנען, דאס דער אפבעל נ״כט נור נעגען יודען, זאנדערן אויך נעגען דען האבנבעאיענע בריס־טען צו ווענדען זיך אונטערהאנדט.

אין זעהר אינטערעסאנטער וואהלקאמפף, דער אבער האפפנונגסלוס אין שאנטער ארדנונג פערלייפען וווהרד. פערשפריכט דער אט 7 בעצירק בודאפעסט, אין דער עריינבעהשאפט צו וועד־דען, צוויא אינטעגרינקעט סענגען, ביידע רייך אין פערדרינגסטען אום אנגנאד, שעפען זיך דער אלט מאדיראטען נעגענאבער: קארל אשוואש אונד שאמאסטעכטעפטער מאטלעקאוויטש. דער לעצטערע האט האנגנרסאמע דיינע פראגראמם. דערע נעהאלטען, אשוואש ואמסטאר אבענד. 90 וואהנען דערען אינגאמסטן פאהנען. קאהאדרען. בלוי־מען מרונגן, האלטען איהן אב, אונד פרדרטען איהן דורך דיא מיט טעפפיכען, פאהנען, בדומען נעשטיק־טען הייזער־הייהן דער לאנדשראמסטע אונד קא־נינגאמסטע צווישען אינענם שאליער פאן בעגינס. טערס יובעלנדען צעזנגטווינדען וווא איינען הער־דען, דער אום אינער נעוואנגענען שלאכט צוריק־קעהרטט.

קארל אשוואש האט אימסטער פאר זיין מאטער־לאנד נעגלידט. פאר דען ליבעראליזמוס נעשפראָ־כען אונד נעשריעבען, פאר רעכט אונד וואהרהייט נעקעמפפט. זיין אפפענער, ביעדערער קאמפטער. זיינע קנגנגנישסע. זיינע רעדנרגאבע, זיינע לייע־בענטרדינג פאר נאנגנגסקייט נעווינגען אדם אללע הערצען. בייא אונז יודען נעזעללט זיך נאך דיא דאנקבארקייט הינצו. אשוואש האט מיט דער פאר־מהיידיגונג דער אם סכארפער פראצעסס אנגע־קלאגטען אין נ ר א ס ע ס אפפער נבראכט! ער האט דיינע צוקונפט איפס שפיעל נעזעטצט. יא דיינע פעראנלינבע זיכערהייט וואר נעפעהרדט. רופען אדם יא נאך הייטע אונזערע בענגנער: „שבק־טערפערהיהרנער" צו, אונד ער קאנן שפאלץ זיין אויף דיינען נאמען, מיט דעם דיא אדם ערינעדער־נען וואהלען, דארום וווהרדען דיא יודען דיינע וואהל אונטערשטיצען, מראפיצדעס דיא דיא פרייסטען אנהענגער דער רעגיערונג זינד: דענן אין אשוואש ווירד דן מיניסטער נעווינסדרען דענן וואונש אבהרדיינגען דאס אללע אפפאזיציאנעללען זיך זיין מאנען דער אין בריינגען נאכשטעהענד אייגען מהייל דיינער אינטעריבנטען רעדע, דיא דיא הערער אן פעלען שטעללען הונגערליסטען האט:

מיינע הערען, נעווערטע וואהלבירגער!

אין וואהרם איזט עס, וועלכעס יעטצט אויף מיינען ליפפען שוועבט. דאס וואהרם נלייכגולטיגען דאנקטס פאר יענען בעגייסטערטען עפפאנג אונד אנ־לוויבטע איך, דאס דערזעלבע דען וווהרקליכען צוי־לען דער העטצער אויסדרוק פערלייהע. דאך שטעהט דיא זאכע נאנץ אנדערש: ווער נלויבט דער אנט־סעמטיזמוס דיא דאס צייל, דער אדרם, וא זיא אין נעאررם האבע. אם אנטסעמטיזמוס איזט טהאטזעכליך זעהר פעל סאציאליזמוס, אנארכיזמוס, האסס אונד אויפרייזונג נעגען דאס קאפיטאל אונד נעגען דיא ארבייט עגטהאלטען. אם אויסלאנד נעגנגט מאן דאס קינד ווענינסטענס בייס רעכטען נאמען, ווענן דיא העטצער אין זאלא, שאפפן אונד נאפפן וויס. וווא נאך, דאסס אנגעפאנגען העטטען, נעגען דאס קאפיטאל צו העטצען, זא העטטע דאס אונטהכלבאר דיא אנגאמסטע, דיא בשאפע אונד דיא פראבטסט שטיצע נעמאכט. אונד זיא העט־טען אויסגעריזען: „דיא העטצען יא נ״כט אנגע־דיא יודען, דיא העטצען אייגענטליך נעגען אונז.

אין לעצטער רייהע ארבייטסט דער אנט־סעמטיזמוס נ״כט פאר דיא אנטסעמטען, זאנדערן פאר דיא רעאקציאן, דיא פערקריצונג דער קאנשטי־טוציאנעללען רעכטע, דען ריכטערליכען אנט־סעמטיזמוס איזט נור דיא לארפע. וועלכע דאס וואהרע אנגעזיכט דער רעאקציאן פערבירגט. עס איזט נוט. ווענן בריסט אונד יודע עס פרכטענגען, דאסס דיעס דיא זאכלאנגע איזט. מאנן זיך דיא נא־ציאן נ״כט דורך דיא צאהללאזען נעשאלטען מיי־שען לאסטען, וועלכע דיעזע דיסקרעדיטירטע אנגעטהען ווערדען. זיא ווערדען זיך אנראנ־ריסטן. שטיין דער מאנגאטעגרעטע, דער רעכטע דער עדעלייטע, דער קרבליכען שטיפטונגען נעג־נען, — דיעס אללעס זינד אבער נור קנפפפ. אום דיא וואהרדע נעשאלט צו פערבערגען.

דיא רעפאָרם דען אבערדוזיטס ווירד פיל־לייכט אויך אין דיא ווייהע קאמטען, נעווינסט קאנן אך עס נ״כט זאגען, ווייל דיא רעגיערונג זיך נ״כט פרוויט מיט דען נראבען הערערן אנצופאנגען, אך ווערדע אויף דיא רעפאָרם דרינגען, דא אך נ״כט זולדען קאנן. דאס דיא ליבעראלסטען נעזעטצע דאדורך פערארמעלט ווערדען, ווייל אויסלענדער אין מענגע דאנגען שטטטען.

אך ווערדע אויף דיא פערבעסטערונג דער לאנדע דער באאמטען דינארבייטען. אך ווערדע בייא דער אפפאזיציאן פערבליבען, אבצוואר פאר דיא מיטגלידער דעזעלבע פארההיא פאר־וואר־פען, דאס אין קיינען מראפפען 1848-ער בלוט אין דען אדערן האבע. אך וואללטע מ״ך צוריקגעהען, אונד נאנץ דער לייטע. אמאר ווידמען, ווענן מ״ך אבער דעזעלבע בעצירק מיט דינגס פערשיין בעעדרטט, זא הערט אך מיין אללעס דאראין עפטצען. אום דיא אנטפערעסטען דעם אמטערלאנגרטס צו פארדערן, זא וואר פאר נאטטט הלפט?

נראף פיל פעסטעטטש, דער קאנ־דידאט דער טהרעזיענשטאדט, האט אן דיא צייי־טונגען פאלגענדען בריעף נעשריבען:

נעעדרטער הערר רעדאקטאר!

מעהרערע הייטטאטטעדרטשע בלעטטער פער־אפפענטליכטן אבבר מיינע וועגנגקייט מטמדזי־לונגען, אום דענען נעפאלגערט ווערדען קאנגנטע, דאס אך מיט יענען עלטמענטען איינגעדרטמטטען אין פערבינדונג שטעהט. וועלכע האטטס נעגען רע־ליגיאן אונד שטאטט: פערבריטטען.

אך האטטס בראבאכטט צו יענגער צייט דיא עדרע, צום הגאנ־ערבאטטען דעם סאבאלטטער בען זיא מיר צו טהיל ווערדען לייטען. דיא בעגייס־טערונג פיר וועלכע אך דען צאהל נעמאהלט אונד מיט נטטטט ווערדע אך דען אבאל נעמאהלט אונד אהנען נור אין הייליגען אונד וואהרהייט נעקעמפפט. זיין אפפענער, בעדערערער קאמטטער. זיינע קנגנגנישטטע. זיינע רעדנרגאבע, זיינע לייע־בענטרדינג פער־אנגלטקייט נעווינגען אדם אללע הערצען. בייא אונז יודען נעזעללט זיך נאך דיא דאנקבארקייט הינצו. אשוואש האט מיט דער פער־מהיידיגונג דער אם סכארפער פראצעסס אנגע־קלאגטטען אין נ ר א ס ע ס אפפער נבראכט! ער האט דיינע צוקונפטט איפס שפיעל נעזעטצט. יא דיינע פעראנלינבע זיכערהייט וואר נעפעהרדט. רופען אדם יא נאך הייטטע אונזערע בענגנער: „שבק־טערפערהיהרנער" צו, אונד ער קאנן שטאלץ זיין אויף דיעזען נאמטטן, מיט דעם דיא אדם ערינעדער־נען וואהלען, דארום וווהרדען דיא יודען דיינע וואהל אונטערשטיצען, מראפיצדעס דיא דיא פרייסטטען אנהענגער דער רעגיערונג זינד: דענן אין אשוואש ווירד דן מיניסטטער נעווינסדרען דענן וואונש אבהרדיינגען דאס אללע אפפאזיציאנעללען זיך זיין מאנען דען אין בריינגען נאכשטעהענד אייגען מהייל דיינער אינטעריבנטטען רעדע, דיא דיא הערער אן פעלען שטעללען הונגערליסטטען האט:

מיינע הערען, נעווערטע וואהלבירגער!

אין וואהרם איזט עס, וועלכעס יעטצט אויף מיינען ליפפען שוועבט. דאס וואהרם נלייכגולטיגען דאנקטס פאר יענען בעגייסטערטען עפפאנג אונד אנ־לוויבטע איך, דאס דערזעלבע דען וווהרקליכען צוי־לען דער העטצער אויסדרוק פערלייהע. דאך שטעהט דיא זאכע נאנץ אנדערש: ווער נלויבט דער אנט־סעמטיזמוס דיא דאס צייל, דער אדרם, וא זיא אין נעאررם האבע. אם אנטסעמטיזמוס איזט טהאטזעכליך זעהר פעל סאציאליזמוס, אנארכיזמוס, האסס אונד אויפרייזונג נעגען דאס קאפיטאל אונד נעגען דיא ארבייט עגטהאלטען. אם אויסלאנד נעגנגט מאן דאס קינד ווענינסטענס בייס רעכטען נאמען, ווענן דיא העטצער אין זאלא, שאפפן אונד נאפפן וויס. וווא נאך, דאסס אנגעפאנגען העטטען, נעגען דאס קאפיטאל צו העטצען, זא העטטע דאס אונטהכלבאר דיא בשאפע אונד דיא פראבטסט שטיצע נעמאכט. אונד זיא העט־טען אויסגעריזען: „דיא העטצען יא נ״כט אנגע־דיא יודען, דיא העטצען אייגענטליך נעגען אונז.

אין לעצטער רייהע ארבייטסט דער אנט־סעמטיזמוס נ״כט פאר דיא אנטסעמטען, זאנדערן פאר דיא רעאקציאן, דיא פערקריצונג דער קאנשטי־טוציאנעללען רעכטע, דען ריכטערליכען אנט־סעמטיזמוס איזט נור דיא לארפע. וועלכע דאס וואהרע אנגעזיכט דער רעאקציאן פערבירגט. עס איזט נוט. ווענן בריסט אונד יודע עס פרכטענגען, דאסס דיעס דיא זאכלאנגע איזט. מאנן זיך דיא נא־ציאן נ״כט דורך דיא צאהללאזען נעשאלטען מיי־שען לאסטען, וועלכע דיעזע דיסקרעדיטירטע אנגעטהען ווערדען. זיא ווערדען זיך אנראנ־ריסטן. שטיין דער מאנגאטעגרעטע, דער רעכטע דער עדעלייטע, דער קרבליכען שטיפטונגען נעג־נען, — דיעס אללעס זינד אבער נור קנפפפ. אום דיא וואהרדע נעשאלט צו פערבערגען.

דיא רעפאָרם דען אבערדוזיטס ווירד פיל־לייכט אויך אין דיא ווייהע קאמטען, נעווינסט קאנן אך עס נ״כט זאגען, ווייל דיא רעגיערונג זיך נ״כט פרוויט מיט דען נראבען הערערן אנצופאנגען, אך ווערדע אויף דיא רעפאָרם דרינגען, דא אך נ״כט זולדען קאנן. דאס דיא ליבעראלסטען נעזעטצט דאדורך פערארמעלט ווערדען, ווייל אויסלענדער אין מענגע דאנגען שטטטען.

אך ווערדע אויף דיא פערבעסטערונג דער לאנדע דער באאמטען דינארבייטען. אך ווערדע בייא דער באאמטען פערבליבען, אבצוואר פאר דיא מיטגלידער דעזעלבע פארההיא פאר־וואר־פען, דאס אין קיינען מראפפען 1848-ער בלוט אין דען אדערן האבע. אך וואללטע מ״ך צוריקגעהען, אונד נאנץ דער לייטע. אמאר ווידמען, ווענן מ״ך אבער דעזעלבע בעצירק מיט דינגס פערשיין בעעדרטט, זא הערט אך מיין אללעס דאראין עפטצען. אום דיא אנטפערעסטען דעם אמטערלאנגרטס צו פארדערן, זא וואר פאר נאטטט הלפט?

נראף פיל פעסטעטטש, דער קאנ־דידאט דער טהרעזיענשטאדט, האט אן דיא צייי־טונגען פאלגענדען בריעף נעשריבען:

נעעדרטער הערר רעדאקטאר!

מעהרערע הייטטאטטעדרטשע בלעטטער פער־אפפענטליכטן אבבר מיינע וועגנגקייט מטמדזי־לונגען, אום דענען נעפאלגערט ווערדען קאנגנטע, דאס אך מיט יענען עלטמענטען איינגעדרטמטטען אין פערבינדונג שטעהט. וועלכע האטטס נעגען רע־ליגיאן אונד שטאטט: פערבריטטען.

אך האטטס בראבאכטט צו יענגער צייט דיא עדרע, צום הגאנ־ערבאטטען דעם סאבאלטטער

וואהלבעוועגונגען.

דיא וואהלען שיינען הייער נ״כט נלאטט פאר־לייזען צו וואהלען. שאן האט עס אין פערהערען ארטען בלוטיגע שלעגערייען נעגעבען. צו וועלכען דיא וועדהאוא אפארטהיא אין צענלעד דאס בי־שפיעל נעגעבען האט.

יא זעלבסט נראף אפאני, דער איינע מוקען אבגעדענקט. דיא ער זיך דען קאפף נעזעטצט האט, איינע האנאבסאבע פערזאנלינקייט איזט, וואהרדע אויף איינער זייטע נעשעפפטסרייזען — דענן ער איזט דער ריזענדע דער פרמא „נעטעפטסטע אפפאזיציאן" — מיט שיינען בעוועגונגען, וואהרא מעהרערע וועלטער פערוואנדטע וואהרדען זינד.

עס איזט אבערגענס נאנץ גוט, דאס דיא הער־רען ע״קעגנען, דאס דער אפבעל נ״כט נור נעגען יודען, זאנדערן אויך נעגען דען האבנבעאיענע בריס־טען צו ווענדען זיך אונטערהאנדט.

אין זעהר אינטערעסאנטער וואהלקאמפף, דער אבער האפפנונגסלוס אין שאנטער ארדנונג פערלייפען וווהרד. פערשפריכט דער אט 7 בעצירק בודאפעסט, אין דער עריינבעהשאפט צו וועד־דען, צוויא אינטעגרינקעט סענגען, ביידע רייך אין פערדרינגסטען אום אנגנאד, שעפען זיך דער אלט מאדיראטען נעגענאבער: קארל אשוואש אונד שאמאסטעכטעפטער מאטלעקאוויטש. דער לעצטערע האט האנגנרסאמע דיינע פראגראמם. דערע נעהאלטען, אשוואש ואמסטאר אבענד. 90 וואהנען דערען אינגאמסטן פאהנען. קאהאדרען. בלוי־מען מרונגן, האלטען איהן אב, אונד פרדרטען איהן דורך דיא מיט טעפפיכען, פאהנען, בדומען נעשטיק־טען הייזער־הייהן דער לאנדשראמסטע אונד קא־נינגאמסטע צווישען אינענם שאליער פאן בעגינס. טערס יובעלנדען צעזנגטווינדען וווא איינען הער־דען, דער אום אינער נעוואנגענען שלאכט צוריק־קעהרטט.

קארל אשוואש האט אימסטער פאר זיין מאטער־לאנד נעגלידט. פאר דען ליבעראליזמוס נעשפראָ־כען אונד נעשריעבען, פאר רעכט אונד וואהרהייט נעקעמפפט. זיין אפפענער, בעדערערער קאמטער. זיינע קנגנגנישטטע. זיינע רעדנרגאבע, זיינע לייע־בענטרדינג פאר נאנגנגסקייט נעווינגען אדם אללע הערצען. בייא אונז יודען נעזעללט זיך נאך דיא דאנקבארקייט הינצו. אשוואש האט מיט דער פער־מהיידיגונג דער אם סכארפער פראצעסס אנגע־קלאגטטען אין נ ר א ס ע ס אפפער נבראכט! ער האט דיינע צוקונפטט איפס שפיעל נעזעטצט. יא דיינע פעראנלינבע זיכערהייט וואר נעפעהרדט. רופען אדם יא נאך הייטטע אונזערע בענגנער: „שבק־טערפערהיהרנער" צו, אונד ער קאנן שטאלץ זיין אויף דיעזען נאמטטן, מיט דעם דיא אדם ערינעדער־נען וואהלען, דארום וווהרדען דיא יודען דיינע וואהל אונטערשטיצען, מראפיצדעס דיא דיא פרייסטטען אנהענגער דער רעגיערונג זינד: דענן אין אשוואש ווירד דן מיניסטטער נעווינסדרען דענן וואונש אבהרדיינגען דאס אללע אפפאזיציאנעללען זיך זיין מאנען דען אין בריינגען נאכשטעהענד אייגען מהייל דיינער אינטעריבנטטען רעדע, דיא דיא הערער אן פעלען שטעללען הונגערליסטטען האט:

מיינע הערען, נעווערטע וואהלבירגער!

אין וואהרם איזט עס, וועלכעס יעטצט אויף מיינען ליפפען שוועבט. דאס וואהרם נלייכגולטיגען דאנקטס פאר יענען בעגייסטערטען עפפאנג אונד אנ־לוויבטע איך, דאס דערזעלבע דען וווהרקליכען צוי־לען דער העטצער אויסדרוק פערלייהע. דאך שטעהט דיא זאכע נאנץ אנדערש: ווער נלויבט דער אנט־סעמטיזמוס דיא דאס צייל, דער אדרם, וא זיא אין נעאررם האבע. אם אנטסעמטיזמוס איזט טהאטזעכליך זעהר פעל סאציאליזמוס, אנארכיזמוס, האסס אונד אויפרייזונג נעגען דאס קאפיטאל אונד נעגען דיא ארבייט עגטהאלטען. אם אויסלאנד נעגנגט מאן דאס קינד ווענינסטענס בייס רעכטען נאמען, ווענן דיא העטצער אין זאלא, שאפפן אונד נאפפן וויס. וווא נאך, דאסס אנגעפאנגען העטטען, נעגען דאס קאפיטאל צו העטצען, זא העטטע דאס אונטהכלבאר דיא בשאפע אונד דיא פראבטסט שטיצע נעמאכט. אונד זיא העט־טען אויסגעריזען: „דיא העטצען יא נ״כט אנגע־דיא יודען, דיא העטצען אייגענטליך נעגען אונז.

אין לעצטער רייהע ארבייטסט דער אנט־סעמטיזמוס נ״כט פאר דיא אנטסעמטען, זאנדערן פאר דיא רעאקציאן, דיא פערקריצונג דער קאנשטי־טוציאנעללען רעכטע, דען ריכטערליכען אנט־סעמטיזמוס איזט נור דיא לארפע. וועלכע דאס וואהרע אנגעזיכט דער רעאקציאן פערבירגט. עס איזט נוט. ווענן בריסט אונד יודע עס פרכטענגען, דאסס דיעס דיא זאכלאנגע איזט. מאנן זיך דיא נא־ציאן נ״כט דורך דיא צאהללאזען נעשאלטען מיי־שען לאסטען, וועלכע דיעזע דיסקרעדיטירטע אנגעטהען ווערדען. זיא ווערדען זיך אנראנ־ריסטן. שטיין דער מאנגאטעגרעטע, דער רעכטע דער עדעלייטע, דער קרבליכען שטיפטונגען נעג־נען, — דיעס אללעס זינד אבער נור קנפפפ. אום דיא וואהרדע נעשאלט צו פערבערגען.

דיא רעפאָרם דען אבערדוזיטס ווירד פיל־לייכט אויך אין דיא ווייהע קאמטען, נעווינסט קאנן אך עס נ״כט זאגען, ווייל דיא רעגיערונג זיך נ״כט פרוויט מיט דען נראבען הערערן אנצופאנגען, אך ווערדע אויף דיא רעפאָרם דרינגען, דא אך נ״כט זולדען קאנן. דאס דיא ליבעראלסטען נעזעטצט דאדורך פערארמעלט ווערדען, ווייל אויסלענדער אין מענגע דאנגען שטטטען.

אך ווערדע אויף דיא פערבעסטערונג דער לאנדע דער באאמטען דינארבייטען. אך ווערדע בייא דער באאמטען פערבליבען, אבצוואר פאר דיא מיטגלידער דעזעלבע פארההיא פאר־וואר־פען, דאס אין קיינען מראפפען 1848-ער בלוט אין דען אדערן האבע. אך וואללטע מ״ך צוריקגעהען, אונד נאנץ דער לייטע. אמאר ווידמען, ווענן מ״ך אבער דעזעלבע בעצירק מיט דינגס פערשיין בעעדרטט, זא הערט אך מיין אללעס דאראין עפטצען. אום דיא אנטפערעסטען דעם אמטערלאנגרטס צו פארדערן, זא וואר פאר נאטטט הלפט?

נראף פיל פעסטעטטש, דער קאנ־דידאט דער טהרעזיענשטאדט, האט אן דיא צייי־טונגען פאלגענדען בריעף נעשריבען:

נעעדרטער הערר רעדאקטאר!

מעהרערע הייטטאטטעדרטשע בלעטטער פער־אפפענטליכטן אבבר מיינע וועגנגקייט מטמדזי־לונגען, אום דענען נעפאלגערט ווערדען קאנגנטע, דאס אך מיט יענען עלטמענטען איינגעדרטמטטען אין פערבינדונג שטעהט. וועלכע האטטס נעגען רע־ליגיאן אונד שטאטט: פערבריטטען.

אך האטטס בראבאכטט צו יענגער צייט דיא עדרע, צום הגאנ־ערבאטטען דעם סאבאלטטער

„ünd a zsidót" „שלאגע דן יודן" שריין הערטט. נלויבטט אך דאסס דאס פראגראמם דער אנטסעמטטען אין דער טהאט נ״כטס אנדערעס זיא אלס — ünd a zsidót.

1.60 1.60

fl. 1.60. fl. 1.60

הערראנהיטע.

אין העיטיגע־אילערטס אין יעדער פאס מאן עלעי. נאמער אויסשטאטטונג אויך ווענד קוואלשטיק, קאבאנזיטיק, אין יעדער פארס אז 1.40, נור אין דער דזשאבריק מאן

KOHN R.

בודאפעסט, קרעצעשיעד־שטראסע 27. אים נעבעדזיד דעם אלטען ארבייטסהויז.

ביא פראיזאנאיסיקונגען ווענד דיא קאפפייטש אנזעגבען אונד ווערדען דיאולבען אפארט עפ. סקפעדירט

ווייכטיג פיר לידענדע.

ברוכבאנד מיט ברוכשיטצער.

אונשעטצבאר גינסטיגע ערפינדונג.

דיעזעס ברוכבאנד איז נאך איינעם אנדערען בי־זוכסטעמען בעוויזען, הערען פראפעסאר דר׳ קעזמארסקי דעראים קאנשיליארזיס, דאס דיך דאזולבע נאנץ דעם קאפפר אנשטעגט אונד קאנן דיא פעלאסטע נאנץ נאך לאנג, רעכט גו אונד נישט שיט בעקוועל בעקיים נעפארט ווערדען. דיעזעס ברוכבאנד איז מיט איינעם בעזונדערען פעדזיטען, דזעלבע איז דען קאפפר, דזשטעלליך אנדר אויף דען בויך איינע אנגענעהמע קזעלעגען ווערקונג איבען, דזאזולבע דיך קאפפר, דיא אייך דיר בויך נע אין שווייס נדראפען אונד דאהער פאס נזונדהייטס־שאדען איז אלס אונזעמפאר־אבער עפיזיעלע נזונדונג נזונדען קאנן.

ד״ר בוכשטעבער שטעט נתם אללען דען בויך פאר שווייס, אונדען הלקס אויך פאס בוכבאנדס דעלכסס דען שווייס פערנע.

פרייזע:

הערראנ־. אדער דאמען־בוכבאנד:

איינפאכע . . . 5 פל׳ | צווייפאכע . . . 10 פל׳

צו האבען נור ביא דער

ערסטען בודאפעסטער באנדאגע־פאבריק.

נעדרעלאנד 2. קאלוזנפלאטץ 2.

בעשטעלונגען אויס דיר פראווינץ ווערדען אויף דאס פעקפלעכסטע אפפעדזיאירט.

לאטטא־ציעהונג פאם 21. מאי.

בריגן 32 55 1 8 67

פעראנטוואר־טלינגער רעדאקטער:

יקותיא הלוי לעדערער.

דיא שענסטען

גאלדשטיקערייען

אויף פרוכט אונד מאנטערל.

K. Grünwald

Budapest,

Landstrasse (Huszar'sches Haus).

עפפעלגלד זיך צור גיטיגיטונג אללער אפרקאפ. מעדזען

גאלד־קונסטשטיקערייען

אואוהל פיר מענסקל נאך אלטען, אלס נאך נייען יזשטע, אונד פיראם דזשטען וויס 37 יאהרען קי־וואלנגער וואהרלסגיזעסט־ווך. ווא אויך פיר דען מעקסיל אן מעגס, וויען מישקאדען אונד פיר נאך מעקרעגע נאאסט נעמאכט, צו אללגעמיינען צופרידענהייט אויסגעזרוכט אונד־ווא־בער אייגענסטס פארלאנגען — פיר אללעס אונד בעסטר דזשפעקטאיריזס.

צוגעגעבען אין נאאסטר אויסזאל לעגען צור אויגענס אויף. 4

אעטהערישע אלע.

עסענצען, אעטהערס אונד אלעלרדם

צור אייגענע

פאן אללען גייסטיגען נעטר־מיטלען

ווי:

לינגערע, רום, שלוויאוויץ, טרעבער

אויף אלטעם וויינע אדגע אפפאראטע.

בודאפעסט.

ארנאלד וואטטעריך

מאבאקגאסע, וויס א־ווים דעם איזר עעפעטר פיקנער וויינגעסט, ראיך אונד אללע צור וויינ־פערגעסקונג נאטיגען אייסזעל, ראיכע וויינאר־בע, שלוזלעפאדע, וויינגלעזע, דרעבערגלאז, נל־עזרען, וויינשלאוכען, קלעזיגסגלוזע, עטק. צור וויינאנאלאיזע.

נייא! וויינפערמעהרונגסקאמפאזיציאן

מאניפולאיזירט אונד אויסזיכטאלוס נאכאס.

Ungarisch-französische Versicherungs-Actien-Gesellschaft.

Actienkapital 8 Millionen Gulden in Gold.

(Gegründet im Jahre 1879.)

Ausweis pro 31. December 1883.

Eingezahltes Actien-Capital in Gold	fl. 4.000.000.—
Agio-Reservefond	„ 764.907.52
Tidspositions- und Gewinnstreservefond	„ 438.791.25
Coursdifferenzen-Reservefond	„ 77.681 20
Prämienreserve der Elementarbranchen	„ 1.006.082.98
„ „ Lebensversicherungsbranche	„ 789.675 86
Prämienwechsel im Portefeuille	„ 3.605.325.14

Die Baarprämien-Einnahme beträgt:

	pro 1880	pro 1881	pro 1882	pro 1883	
Für Feuer-Versicherungen	fl. 1.291.727.87	fl. 2.188.891.70	fl. 3.079.187.29	fl. 3.474.544.85	= fl. 10.037.352.81
„ Transport „	„ 392.120.73	„ 1.387.210.63	„ 2.260.914.—	„ 1.491.335.98	= „ 5.531.641.34
„ Hagel „	„ 543.337.91	„ 815.055.32	„ 763.411.27	„ 573.570.40	= „ 2.701.374.90
				Zusammen	fl. 18.273.388.05

Die bezahlten Schäden betragen:

	pro 1880	pro 1881	pro 1882	pro 1883	
Für Feuer-Versicherungen	fl. 698.884.91	fl. 2.227.247.02	fl. 2.143.719.14	fl. 2.188.410.45	= fl. 7.258.261.52
„ Transport „	„ 135.736.70	„ 669.183.38	„ 1.577.196.59	„ 1.865.657.81	= „ 4.247.764.58
„ Hagel „	„ 666.840.82	„ 573.201.45	„ 573.391.52	„ 499.322.18	= „ 2.329.658.97
				Zusammen	fl. 13.835.685.07

Für pendente Schäden wurde reservirt	fl. 511.054.83
Das Erträgniß der Gesellschaftshäuser, die Zinsen nach Effekten und Einlagen etc. ergeben	„ 250.270.10
Die Lebensversicherung schließt mit einem Versicherungsstande von	„ 16.025.681.—
und einer Jahresprämie von	„ 538.258.30
An Schäden in der Lebensversicherung wurden bezahlt	„ 52.678.32
und für pendente Schäden reservirt	„ 32.100.—
Der Gewinn pro 1883 beträgt	„ 344.983.36
verwendet und als 5 6% Dividende	„ 268.800.—
an die Actionäre vertheilt.	

אונגארישע־פראנצעזישע פעראיכערונגס־אקטיען־געזעלשאפט.

אקטיען־קאפיטאל 8 מיליאנען גולדען אין גולד.

(געגרינדעט אין יאהר 1879.)

אויסוויז פאר 31. דעצעמבער 1883.

אינגעצאהלטעס אקטיען־קאפיטאל אין גולד	פל׳ 4.000.000.—
אגיו־רעזערוו־פונד	„ 764.907.52
טידספאזיציאנס־ונד געווינסטרעזערוו־פונד	„ 438.791.25
קורסדיפערענצען־רעזערוו־פונד	„ 77.681 20
פרעמיענרעזערוו דער עלעמענטארבראנשען	„ 1.006.082.98
„ „ לעבענסווערסיכערונגסבראנשע	„ 789.675 86
פרעמיענוועכסל אין פארטעפעל	„ 3.605.325.14

דיא באארפרעמיען־איינאנאמע בעטראגט:

	פאר 1880	פאר 1881	פאר 1882	פאר 1883	
פיר פייער־ווערסיכערונגען	פל׳ 1.291.727.87	פל׳ 2.188.891.70	פל׳ 3.079.187.29	פל׳ 3.474.544.85	= פל׳ 10.037.352.81
„ טרענספארט „	„ 392.120.73	„ 1.387.210.63	„ 2.260.914.—	„ 1.491.335.98	= „ 5.531.641.34
„ האגעל „	„ 543.337.91	„ 815.055.32	„ 763.411.27	„ 573.570.40	= „ 2.701.374.90
				צוזאמען	פל׳ 18.273.388.05

דיא בעצאהלטען שאדען בעטראגען:

	פאר 1880	פאר 1881	פאר 1882	פאר 1883	
פיר פייער־ווערסיכערונגען	פל׳ 698.884.91	פל׳ 2.227.247.02	פל׳ 2.143.719.14	פל׳ 2.188.410.45	= פל׳ 7.258.261.52
„ טרענספארט „	„ 135.736.70	„ 669.183.38	„ 1.577.196.59	„ 1.865.657.81	= „ 4.247.764.58
„ האגעל „	„ 666.840.82	„ 573.201.45	„ 573.391.52	„ 499.322.18	= „ 2.329.658.97
				צוזאמען	פל׳ 13.835.685.07

פיר פענדענטע שאדען ווערדען רעזערווירט	פל׳ 511.054.83
דאס ערטראגניס דער געזעלשאפטס־הייזער, דיא צינזען נאך עפעקטען אונד אינלאגען אז. ערגעבען	„ 250.270.10
דיא לעבענסווערסיכערונג שליסט מיט איינעם ווערסיכערונגס־שטאנדע פון	„ 16.025.681.—
אונד איינער יאהרעס־פרעמיע פון	„ 538.258.30
אן שאדען אין דער לעבענסווערסיכערונג ווערדען בעצאהלט	„ 52.678.32
אונד פיר פענדענטע שאדען רעזערווירט	„ 32.100.—
דער געווינסט פיר 1883 בעטראגט	„ 344.983.36
ווערווענדט אונד אלס 5 6% דיווידענדע	„ 268.800.—
אן דיא אקטיאנאיר ווערטהיילט.	

אונגארישע־פראנצעזישע פעראיכערונגס־אקטיען־געזעלשאפט.

Herausgeber und verantwortl. Redacteur: Carl Lederer

Druck von Markus Neuer Budapest, Franz-Josefs-Platz 5.

מערקווירדיגע ווייזע האט געראדע דעריע-
גיגע צייגע, אויף דעסטן פריהערע איזאגע הין
היא פערהאפטונג דעם יאגעזאהן ערפאלגן יאר,
יעצטע אין היא פרעמדע אין אינדרעגליכע ערמאהנונ-
גען דאהין בראכטע, דער וואהרהייט היא עהרע צי
נעבען. דיעזער צייגע איין יונגער אריבישע אים
דעם נאכבארדיגע קאשע, יואר נעמליך אים 22
יעגער, מארגנס נעגען 6 אוהר. אין יענע הונדערט
שריטטע פאר שטרייך, אונד נאנזע אין דער נעהע
דעריעגענען שטעללע, וואו 3 שטונדען שטעטער היא
לייבע דעם ערמארדעטן מנאבען נעפונדען וואורדע,
איינעם מאנגע בעגעגענע, דער איינען שווערען
זאק אויף דען ריקען טרוג. דער צייגע פערמוטע-
טע, דאס איין נעשלאכטעטעס כאלב דארין זייא,
וואס אומזע וואהרשיינליכער ערשיעג. אלס ער איין
דעם טרעגער דעם זאקעס דען פוליישער בעהרעגדע
אים שקורין ערקאנגטע.

אלס ער נון פאן דער ערמארדונג דעם קנא-
בען צי בולא אונד דער אופזינדונג דער לייכע ער-
פוהר. שטיינע אדהם אפ״ד דער בעשטמטע
פערראכטע אויף, דאס אין דעם זאק, דען בעהרעגדע
בייא דער בעגעגנונג מיט אים נעשאגט. ניכט
איין קאכב, זאנדערן דיא לייכע דעם ערמארדעטען
קנאבען זיך בעפינדען האבע. דיעזער פערראכט
וואורדע בייא אים צור נעוויסהייט דורך דען אום-
שאנד. דאס אין דיינער אבווענדונגהיט דער פליי-
שער בעהרעגדע בייא דיינער מוטטער פאר שא-אך
אינד זיך אדהרגדיגטע. אב אדהר זאהן נעגען אדהן
אדער נעגען דיא יודען אינזאמען וועדע.

אויף ערשיעגען אבגעוואנדטע בעהרעגדע
בייא אהם אונד מאכטען אים אללערליא פער-
שפרענגען. דיעגן דער אריזאנען וועדע ער האבע
אין דעם מאנן מיט דעם זאקע ניכט דען בעהרעגדע
אנדערן דען יאגעזאהן ערקאנגט.

דער בורגשע ליעס זיך בעשטמטען, אונד
אנטשע נעגען יאגעזאהן אוס. דערהערע עס דען
אינרייגליכען ערמאהנונגען האפפט נעלאנגט, אדהן
יאגעזאהן דייא דיינע מוטטער יעצטע צור וואהרהייט
בעטעטגען איזאגע צו בעזוגען. בעהרעגדע ליינ-
נעט צוגור דיא בעגעגענגע יאגעזאהל, וזיא דיא מאהט,
בייא דער בעגעגענבערשעללונג אבער האבען
מוטטער אונד זאהן דען בעהרעגדע אויף דאס בע-
שטמטעטע וועדערערמאהנט אונד אדהרע איזאג-
נען בעשיאדען. דעם וויטערען בעהרעגדע בעה-
רעגדע אם אבגעבע דען פאהאפפאנגס (21 יעגער)
דיינע וואהרנונג נכט פערלאסטען צו האבען.

קאמטסטער האפט האט אבער צווי פעללאן

איינען איינגעבליק וואר איך אין מיינען אביכטען שוואר-
קנר נעוואהרדען. שאן וואללטע איך מיך דעם וויללען דעם
בראוטען אבער דעסאפטיגען הויסאמנס פיגען, אבער
דער אינגהיינטע פאהאיזאסטאללע שאן פרילעשעט
מיין ערגעגדהל אונד איך ערוויגדיגע איטעריליך אונ-
טערוויגיגע, אינגעליך נעיגיגט.

„דער הויסאמאן, אין דיינע יעצטע שאן עלף יאה-
רע, האבע דיבען שלאכטען אונד פיגע קליינע נעשכטע
מיט מאכט ...“

„אפיר דנד דיא איך בעלאהנט וואדדען, וזיא הא-
בען דיא אפפיציערסטאיללע ערהאלטען“. אונטער-
בראך מיך מיין קאמפאניגיגע כארטע.

„איך האבע אין דער נאנצען צייט אייגע אייגענע
אונד צוגור דיא קלייגסטע שראפט קוראצון קאמפרענגל
אריגגט אונד דיגען נכט אללין, זאנדערן מיט דער נאנ-
צען קאמפאגגיע עלליטטען; אונד האבע אוך ווערעגדע
מיינער נאנצען דיגנסטגען ניא אם עטוואס נעבטפען,
נכט אייגע שטונדע אולוהיב פערלאנגט.“

„קאפיטאל ! . . . דיא בריוגען מיר נכט איהר
לאכליך מאכצוגונגען!“ שריע דער הויסאמאן, אבער ער
וואורדע שאן פיעל פאיינליכער. דענן ער וועטצע דיינע
מטטטע ווידער אין בראנד אונד בנגאנג מאם נייגן צו
רוינען. „איך קענגע יא אהרע קאנדוטיטליסטע — ! מ-
האלב וזאללען דיא הייטע אויף דער מילדען בערגעהוט
ליעגען?“

איך ערצעהלטע אהם דיא מאללע וואהרהיט, דאס
ווי דדגען הייטע אינגען מאמטטאם הטטטען, דאס איך
אים דאנקבארקיט, וויל מיך נעטט אים אללען נעטאה-

ריינגגנגען אונטער מטבירגערגדנד נעטעטט מרוינ-
ריגע ערטע נעגנגען. אבער דיא דנד איין נאנגע בע-
אנדערעטע אין-עבטט. דיעגן נעהעטטגיגטטען גע-
שרטט ווערדען נעגנגן שטאאטבנגרגער. וועלכע
פריטעדליך אגנד שטאאבטטייא אהדע פערפפליכ-
טוגגגן דעם ריייכע. דער נעטטיגדע. זאוויא דער פא-
בילע אין פאללען מאסע ערפאללען. דיעגע
אולוטטערגן אוטפללע פאן פרגנדאאם בעטייב.
נען פרוערגע ריקטרטטטע דער קלטטגן. אונד דיא
קנגנגגרגבנגן עגנגע. וועבכע אן דיעגנגן רוגבגגנגן
מטטעלבאר אדער אגטמטטעלבאר שולד טראגגגן,
אלס דיעגער דעם גנדדעם אונד אלס פגגנדע דעם
בעזוטגגגע אגנד דעם אגגענגטגגגן. דדגעגע אוגאפפ-
סונג בעגגנגם. אם אגגן זאלכבם אגגרכטטטטעם
טטטבבגן צו פערראאטטגן; דדגען אבבער דדגא פער-
אפגגנגגן דדגטגער דעם שולדדע דער דדעליגגאן אגגג-
גגליטטעם ווערדדגן, דאגן טטטטטם צו דדער שטאאבן
דדעם רדבבעם נאך דדער פלדדן דדעם מטבבדדבבם דדעם
דדאבבטגן אגגד דדער אגגענגטגגגן דדעם בדדגגגגגגגגן
דדגגגגגגגג

קאמטאסט געוועהלט צו ווערדן, אלס דער אייף דען טיסא-עסלאר פאלל בעצייכלעט פאעאעסס אים צוגע זואר. דא איך מיך ערדאך צו יענער צייט צוטיסט אין באדעאוטונג איז־דעלט, וואר איך פאס אבאלבשטר־קאמטאסט אגר אזזא איך אלד מי־נעם האגאדעראמסט פערן. אונד האבע אויף דען פערוויף דעם פאעצעססט מיינערליא איינפלוס נעאפס. דאס אזזאגען אים עס צו מיינע־קענגס־נים נעראגנגס. דאס ווערענד דער שלוספערהאנד־לונג דער בעאמטענקאפער מיינס קאמטאסט בעשולדיגט וואדרדע. דאס ער מיט אינגעוועצלבען אונד אנמאראלישען מטטעלן אלשעש צייגען וועד־בע. איך ערקלערטע דיעזער בעהויפטונג נעגענ־איבער. דאסס וועגן דיעזע בעשולדיגונג וואדר איזט, איך אין אינעם זאלבען בעאמטענקאפער נים ווייטער בלייבען ווילל; אים עגטגעגענגעזעטצטען פאלל אבער האלטע איך עס פיר מיינע פליכט נים בלאס וועגן מיינער פערזאן, אנדערן אייך מיט ריקוידיט פיר מיינע קאללעגען. דען בעאמטענ־קאפער נעגען זאך שווערע אונד אונבעגרינדעטע בעשולדיגונגען צו פערטהיידיגען. דיעס וואר אבער נים נאטהיג. דא דער וויצעגעשאפט אונד דער אדווקאט האטאלס דיא נאטהיגען פערטיגונגען צור פערטהיידיגונג דעס בעאמטענקאפערס טראפען. מאן קאנן זיך דאהער נים וואונדערן, דאס דיא אבבעאייכענטען אומשטענדע אין מר וועגען דער אונבעגרינדעטען בעשולדיגונג עגטסטאנד דער־פאפיעגען. אונד דאס דיעזע מיינע אייזאלליגונ זיך דערארט שטייגערט. דאס איך פערט וואר־מיך יעגנען עדמענטען אגשטיגטען אונד אדרעדן אין־פרוך צו אינגעקערטע. דיא — דיא זיך דר־מיגשטללט האט — אייגע דער עדערכטען עדרענגענשאפטען דעס לבערליאיזמוס. דיא עולי־נאקס־דיטיס אונד דא נלייבבערעכטיגונ דער נאציאנאלטעמען. מיט פיסטן מרטעמ יוארדר, פאן דערדען אייגענטליכער וויכטאמקייט איך מיך אבער ערגס שעאפען אבבעצייגען. אלס אין נע־לעגענהייט האטטע, מיינטע אין דיא אארטיגא אייגיבליכען. אין פאלגע דיעזער. אין דער קו־צעסטען צייט ערייאיגען ערפאהרונגען דיעזע אין פיר מיינע פאטיאטשע פערגס מיך נים בלאס פאן אדנען אבבייגדען. יאגרען נאך קרעפטען אודרע שווליכע ווערכטאקייט. דיא נור פאללין, צו פערהינדערן. דיעזע האטטע איך דיא בעלעגענהייט. אים אין דער אנפערונג דער בלייבעלאן רעגיערונגסאפטהייא דעס אייזענבר־נער קאמטאסט ערשען אונד ערקלערטע. איך ווערדע אלס מיינען אייגלוסס אלס אנהענגער דער

טיסא-עסלאר אין דייטשלאנד.

אם 22 יענער פעברוגס יאהר ווארדע אין דעם וועסטפייטשען דארף שקורץ דער ליינגאם דעם 15 יהריגען קנאבען צבילא אין פערשטם־מעלטעס צוישאנדע אינגעזנדען. דא דאס פאר־לענגענע פערברעכען נים אללגאלאנג נאך דעם טיסא-עסלארער פאעצעסס בעגאנגען וואדרדן וואר, זא קאנגטע עס נים וואונדער נעהמען, דאס דיא אנטסמפטמעג־פעסס אונד אייגן נראסען לערם אבער דען שקורצער־ביטעללען מארד ערהאב.

איהרע אנשולדיגונגען צאג דיעזע פרעסס אים דעם אוטשאנדע, דאס אין שקורצער זיט נאמענס יאגעזאהלן אלס דער מהאם פערדעכטיג אייגענעאגען יוארדען וואר. דא זיך אבער שולד־בעוויזט נים ערברייגען לייסען, וואוردע פאר 6 וואכען פאן דער בערלינער כרימינאלפאליציא הערר קאמטסמסאריס הא פ ט נאך שקורץ אב־געשיקט.

דען בעטייגגען דעזעלבען איזט עס געלונ־גען, דאס דינקעל אז ליבטען. דאס מאגאזע לאנג איבער דעם שקורצער קאמענאפרדע לאג: ער האט דען ווייקרליבען מהעטער עגטדעקט. אונד צוואר אין דער פעזאהן דעם פלייטערס יאגדע בערהענדע אים שקורץ, דע 33 יאהריגע בעד־רענדע איזט פערהייראטהט אונד אאטער צוויטער קינדער.

דער גרונד דער מהאם איזט נאר נים פאל־לין אריפגעקלערט; דאך נעמסט מאן אן דער מארד זיא אים פאנאטיזמס פערבאנדס, אים דיא יוהרן דיא הערר אן זיך שאן אייגען אונגעגרן שווערגען שאנדע האבען אונגאנלוך צו מאכען. אונד אים דער נעגנער צו פערטייבען. פיר דיעזע פעאפען. מונג שפרעכען פערשיעדענע פאן בעהערגרם גע־מאכטע אריסטערונגען, זאגען אין דער אומשאנד דאס בעהערגרם דער ערסטע וואר. דער דען פער־דאכט אויף דיא יוהרן לענקטע. אגלעכליך אייגער הערזהרזכונג בים מיטמאנגל בא מס — אייגעם אבסמארן מאנגע. דען מאן אלס המטעראדען דעם יאגעזאהן בעפאכטעט אונד גלייכפאלס אי־לינג צייט אן דאס הערזע — נעבערדעט זיך בעדרענדע נעראדעזו דאביאס. בעצייגטעט דאס אם באסטען שאפללע נעפונדענע יוגדערבלוס אלס דאס בלוס דעס „נעשנכטעטען“ קנאבען אונד ערשאפפטע זיך מיט שטיגונג שטפפערדען גע־נען דיא יוהרן.

אם 22. יענער פעברוגס יאהר ווארדע אין דעם וועסטפייטשען דארף שקורץ דער ליינגאם דעם 15 יהריגען קנאבען צבילא אין פערשטם־מעלטעס צוישאנדע אינגעזנדען. דא דאס פאר־לענגענע פערברעכען נים אללגאלאנג נאך דעם טיסא-עסלארער פאעצעסס בעגאנגען וואדרדן וואר, זא קאנגטע עס נים וואונדער נעהמען, דאס דיא אנטסמפטמעג־פעסס אונד אייגן נראסען לערם אבער דען שקורצער־ביטעללען מארד ערהאב.

איהרע אנשולדיגונגען צאג דיעזע פרעסס אים דעם אוטשאנדע, דאס אין שקורצער יוהרן נאמענס יאגעזאהלן אלס דער מהאם פערדעכטיג אייגענעאגען יוארדען וואר. דא זיך אבער שולד־בעוויזט נים ערבייגען לייסען. וואוردע פאר 6 וואכען פאן דער בערלינער כרימינאלפאליציא הא פ ט נאך שקורץ אב־געשיקט.

דען בעטייגגען דעזעלבען איזט עס געלונ־גען, דאס דינקעל אז ליבטען. דאס מאגאזע לאנג איבער דעם שקורצער קאמענאפרדע לאג: ער האט דען ווייקרליבען מהעטער עגטדעקט. אונד צוואר אין דער פעזאהן דעם פלייטערס יאגדע בערהענדע אים שקורץ, דע 33 יאהריגע בעד־רענדע איזט פערהייראטהט אונד אאטער צוויטער קינדער.

דער גרונד דער מהאם איזט נאר נים פאל־לין אריפגעקלערט; דאך נעמסט מאן אן דער מארד זיא אים פאנאטיזמס פערבאנדס, אים דיא יוהרן דיא הערר אן זיך שאן אייגען אונגעגרן שווערגען שאנדע האבען אונגאנלוך צו מאכען. אונד אים דער נעגנער צו פערטייבען. פיר דיעזע פעאפען. מונג שפרעכען פערשיעדענע פאן בעהערגרם גע־מאכטע אריסטערונגען, זאגען אין דער אומשאנד דאס בעהערגרם דער ערסטע וואר. דער דען פער־דאכט אויף דיא יוהרן לענקטע. אגלעכליך אייגער הערזהרזכונג בים מיטמאנגל בא מס — אייגעם אבסמארן מאנגע. דען מאן אלס המטעראדען דעם יאגעזאהן בעפאכטעט אונד גלייכפאלס אי־לינג צייט אן דאס הערזע — נעבערדעט זיך בעדרענדע נעראדעזו דאביאס. בעצייגטעט דאס אם באסטען שאפללע נעפונדענע יוגדערבלוס אלס דאס בלוס דעס „נעשנכטעטען“ קנאבען אונד ערשאפפטע זיך מיט שטיגונג שטפפערדען גע־נען דיא יוהרן.

פאלליעטאן.

דאס „נדר“ איינעס יידישן סאלדאטען.

(נ-ש מאריטעגאנג.)

יעדער סאלדאט האבע שלאג 9 אוהר נאך דעם צאפענשטייך אין דער איהם אנגעוויזענען וואהנונג צו זיין אונד יעדען אבגעב וויידע אין קאסאראל דיא קוידר־פיגע אנשטיצדען, אונד דיא אבזוגענדע צו׳ שטארבן נעזאנגען אנסלעדן. „אין אבגעב, שלאפט אין־ווערדען דיא קאסאראל . . . דיא אנשטעקצאן אונדז־דער קאסאנע אנבעגעהמען.“

נון וואוהרעד דיא קווארטערצעטטעל אויסגעטהילט, איך וואר פיעלדן בעזולפליך אידרע וואהנונגען איפצוזו־כען, אונד אונסער דיעזען בעשטפטיגונגען וואר 3 אוהר נאכטשאאגס נעוואערדען.

נון וואר איבערבעססטס הייסער מאג נעוואערדען אבר וואר פיעל דע דעזוסגעלופטס, אונד פיעלטס מך אונ־וואהל. שאן וואר איך אים בעגריפפען, אין אכגע ווירמהס שטבנע אינגעווערפען אונד אין גלאז אין דען אוגען צו שטיקען. איך האטטע שאן דיא האנד אויף דיא מהיר־קליגקע נעלעגט. אלס איך מיך ערארגערטע, דאס הייטע תשרי-כאב וויא. בין פיערטעל אויף צעהן, בין צוס נאכט־אבבריך — זא לאנגע דרייפס דער פאסטטאג — מיט דעם נעגנס מאן שטייז אונד מראגג צו וואכען, ערשיען מיר יעצטע שרעקליך לאנג; אונד איבערדיעס וואללטע איך דא אום נין אוהר דיא סאלדאטען, דיא צערשטייס אין אידרען

הייטע מאן דער אינשטקצאן צו עגטהעבען. מיין קאמ־פאניעשף וואר מיר, איך האבע דאס שאן ערוועהנט, ווהר־נעהמען, אבער ער וואר אין וואונדערליכער מאנג, דער קיינען וויעדערשטרוף פערגאנג אונד זיינען אונפערגעבענען דענוגלבען בלינדען נעהאראוס פאנדרעטט. מיט דעם ער וועלבטס דיא בעפעהל זיינער פאנגעזעטצטען אוסטיר־מס. אינדעדיס מאנד איך אידן נעראדע אין אינבלע־לונג, אונד אלס איך אידס מיינע בעטטע אוסטשטאנד, מהר ער מך דאס הפטטע אן אונד בטפעלטע מיט דער לאנ־גען פפייפע, אוס דער ער נעדיכס דאס הפטטע אונד דיא ער יעצטס אים דעם מונדע נאהס הפטטע הערנס.

„קאסאראל . . . דיא דינד דאך אונס אין בראא־וזער אונטערקאמפאניע; וזוארנס דיעסעס דיא נעראדע הייטע דער מיטטל. דאס דיא פאן דער אינשטקצאן עגטהאבען זיין וזוארלבן דיא וזוארנס קווארטערמאנטר. דיא קאנגען דך אן דער פערגען שטאדס שאן אין בטסטל אוס, אונד פינדען דיא סאלדאטען דייכס אוס אידרע דאס אונד קאנען דאלו אונד קראנען ברעכען! דיא וזוטסטן אך פערגאנג עס נכס. דאס אין סאלדאט נעגען אייגען אוגפערגאנ רעטטאנגס־ווייס. אין דער אידעע אום אום שטוס אונד בלינד נעזאהרכטן. וזוס דאס בען דיא הים אבגעב פאר? האבען דיא — מוזוגנד דאנ־גערוטטפטר וזאללען אוהגנן אויף דען שדדעל פאהרען — אין אללער שנעללינקייט הינר אבב אייגען אבב אנדנגלינקייטס? אדער וזיר דיא מארגד? — דאס וזוייע נאך דער אייגענע נרוגד, דען דיא אנפוהרען קאנגען!“

קווארטערגען לאנגן, אינשטצרגן. דאס קאנגטע יא בין מיס־פעגאנגס דוירען. זא לאנגע צו וזארטען, שיען מיר דריין אינפאלך.

איך — פאר מיזינגיס, הונגער אונד דורסט האלב מאדערע מאגן — גלוטפטס. וזוגען איך דען ליבקגען הערר־נאפטס דעבכס מאדגען קאנגטע; הערר דער וזולגס! מיס איך הייטע אויך דען נאגגען מאג מאפטס? מאכטע מיר מיר מהר זיין שאן יעצטס צו עפטען. הונגער אונד דורסט דגר ווהר בערדעטטע אונוהאלטן, דיא האטטען מאפט שאן דען וזיגג אובער מיין הארס צוריקגעדרעגגעגס וזייטטסטע ערוגגנג. אלס מיר ווידער מאפאלדך דער מאגגעגגס, דער פרטיגגליכע נעפיגדעפארשטהער, אינגפיל, דער נוגאגס האטטע: „אין אלדאס מהוס נכסס האלב ז׳ ער האט דגס דגגס האכטע אין מיר. איך האבע בריא שלאכטע אונד אלמאשיגן וזוארד נאך פיעל ערגגע־דגס ערוזולדגס, איך מיסטע מך מאר נאפט, מאר מיר וועלבטס אונד מאר דגס בראוזדן הערדן. דער מך צוס נאכסמאהל נעלאדגן, אין דיא דעגלע הגיגגן שעגדן. „מאך־קדגסגס גגיג!“ פיעל מי מיר יעצטס וזוידדער מאפאלדך אין, וזוא וזאלל איך דגגגן אום פערבעל צגהגן אוהר בריא דגס נאכטפטרגגלכגס הערדן זיין, וזוגגן איך בריא נאכט וזוא אין נאדר אין דגן קווארטערגן דער מאלדאטגן הגי־וזולוטיאן אונד נאכזוגהגן וזאלל, אב דיעזע הכיא רוהיג צו הדזוגן יעצטגן?

איך וזוארדע ערגגרלך, מאלדערטגרט אונד צגר־נכס מיינגן אדגגן שווערבאדס, דער יא אין דיא אונאנגגהמלכקייטגן שולדלאן וזוארן; — עגדלך מאכטע איך דען עגפאלטס. מיינגן הוטפטאגגן צו כיפפגן, מך

לבערליאלגאפארטהיאר נעגגגן דיא וזוהל דער פריה־דער דעס אנטסמפטזוגגס נגלעגגגר מאכגן, אונד איך נאב דיעזע ערקלערונג דאמאלס אב, אלס איך נאך מיינג בגגגנגס דאפאן האטטע, דאס דיא וזוהלבלבר־נער דעס זעכסטגן בעצירקעס מך מס אידרעס פערטייגן בעעהרגן וזוערדגן.

אים אבבדרגגג וזוארן איך בגא פערהאנדלונג דעס נעזוגטצגגגוזוארגפס אבבדר דיא פערטגגגגס נגכס אוגך דעס אוגך נגטטטמס.

אלדן, דיעס האטטע אין דיא ערגע פאר מיינגר קאנדידגגגונג פאר אינגגגן וזוערדגרן דעס זעכסטגן בעצירקעס נגלגיגגגגלך צו ערוזוגגן.

שלוגסטגן מס איך בעמערקגן, דאס אך עס פיר אינגע בעזאהלדגגגע ערגע עראבסטגן וזוערדגן, וזוגגן דיא וזוהרגר דעס זעכסטגן בעצירקעס מך מס דעס מר בגהגר בעגגגגגן פערטייגן אוגך צגגגס דער וזאהל בעגגגגגן וזוערדגן; אבער אוגך אס נגגגגגגגגזוגטצגגגן פאללע וזוערדגן אך עס פיר מיינג פליכס האלטגן, נאך קרעפטגן אוגך דעס נגבעגטס דער אפפגגגליכע אגגגגלגגגג־דגגגגגן צו וזוערקגן אונד צגר פערטהיידיגונג דעס לבערליאיזמוס בגצגגגגגגגן.

מס דגן אנטסמפטמגן שטעהס מס בגה זעהר שלעכס; דגא מגגגגגגן פגדגגן דגר קגגן פלאפגעל. וזוגגן דגא אגדגרע גגפגגגג זאפס אגטסטרגגגן קאנגן. מגגן אגאדגר האט פערזכס זיך גם האדגן נאגאשטר בעצירקע צו קאנגגגגדגרן. אגגגר אגדגר אגגגגגגגג